

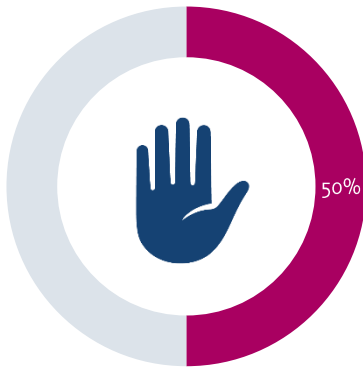

Samenvatting omgevingsanalyse 2025

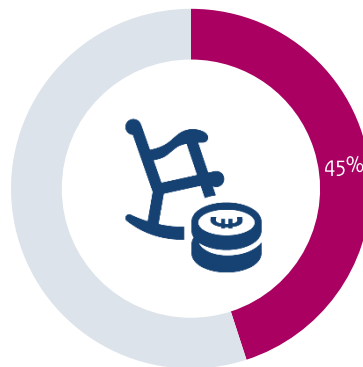
Waar geven Nederlanders **prioriteit** aan op SZW-gebied?

De top 3:

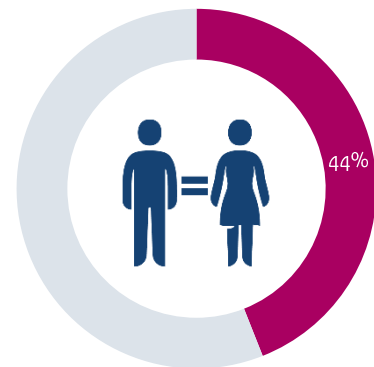
Armoedebestrijding daalt van plek 3 naar plek 4 t.o.v. 2024. Oplossen gender pay gap stijgt naar derde plek

1. Misbruik uitkeringen/
toeslagen tegengaan

2. Zorgen voor goed
pensioenstelsel

3. Zorgen voor gelijke
betaling man/vrouw

De volledige grafiek, inclusief vraagstelling en steekproef, is te vinden op de volgende pagina

Wat wordt er in de media **geschreven** over SZW-onderwerpen?

Arbeidsmarkt is het SZW-onderwerp waar het meest over geschreven wordt. Daarbij is vooral **arbeidsmigratie** een hot topic.

“**Bestaanszekerheid**” daarentegen verdwijnt grotendeels als *buzzword* uit het publieke debat. Ook in de verkiezingscampagne was het geen hoofdthema.

Er is veel meer aandacht voor **polarisatie**, waaronder de sterke toename in het aantal demonstraties.

Verder in het nieuws: het NSC-amendement **pensioenen**, **de Participatiewet in balans** en de discussie over **gratis kinderopvang**.

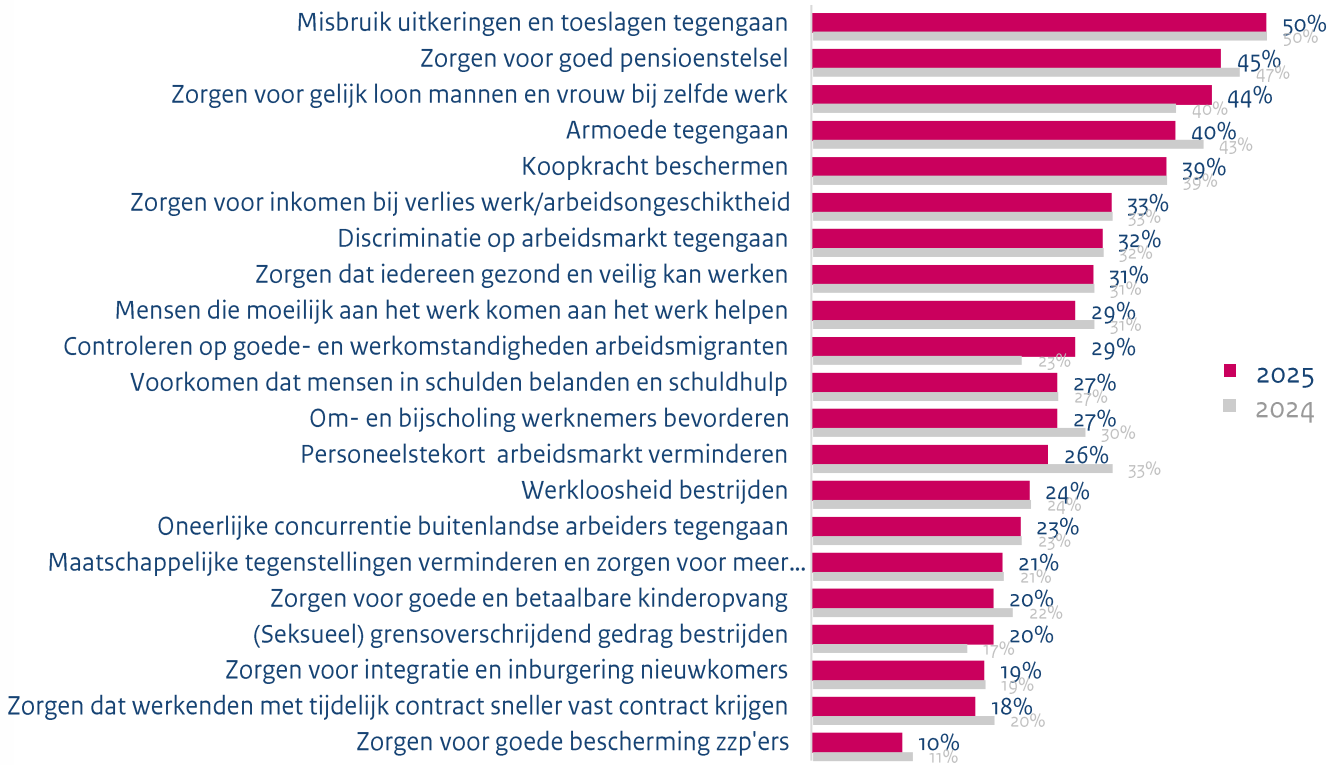
Bovenstaande is op basis van landelijke nieuwsmedia. De volledige grafiek met media-aandacht is te vinden op de volgende pagina

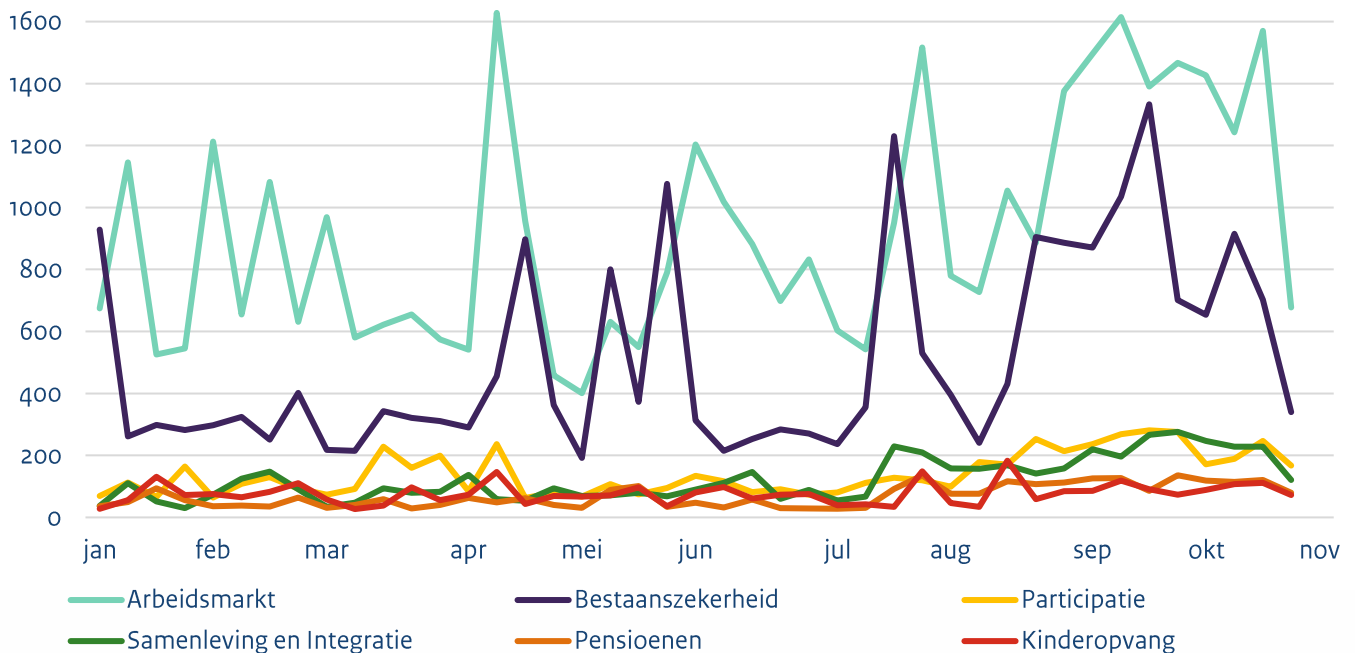
Samenvatting publieks- en mediabeeld

Publieksbeeld: waar geven Nederlanders prioriteit aan?

Een dwarsdoorsnede van Nederlanders werd gevraagd: *Waar moeten de minister en staatssecretaris op het ministerie van SZW zich in de komende 12 maanden mee bezig houden, vindt u?* Dataverzameling: 03-09 t/m 14-09-25, n=1.277.

Mediabeeld: over welke onderwerpen verschijnen de meeste nieuwsartikelen?

Belangrijkste inzichten

- > **Een negatief sentiment over de richting van het land overheerst.** Zorgen van Nederlanders gaan onder meer over politiek en bestuur, wonen, de manier van samenleven en migratie. Dit negatieve sentiment speelt ook in andere landen, maar heeft in Nederland andere oorzaken dan elders.
- > **Het vertrouwen in de politiek en overheid blijft laag.** De politiek zou te veel met zichzelf bezig zijn en te weinig voortgang boeken op belangrijke dossiers. Dit lage vertrouwen uit zich onder meer in een kritische houding ten aanzien van de overheid op diverse dossiers.
- > **Het tegengaan van misbruik van uitkeringen en toeslagen is opnieuw de grootste SZW-prioriteit voor Nederlanders.** Ook een goed pensioenstelsel en het aanpakken van de *gender pay gap* staan in de top-3. Armoede tegengaan, eind 2023 nog topprioriteit, daalt voor de vierde meting op rij. Het aanpakken van arbeidsmarktdiscriminatie stijgt juist in belang.
- > **Uit de verdieping die we deze editie deden over weerbaarheid op buurniveau, blijkt dat een meerderheid van Nederlanders het belang inziet van elkaar helpen in crisissituaties.** Men erkent het belang van de buurt in dergelijke situaties. De mate van paraatheid verschilt per buurt. Nederlanders zijn over het algemeen positief over het idee van noodsteunpunten in de buurt.
- > **De arbeidsmarkt is het SZW-thema met de meeste media-aandacht, met arbeidsmigratie als hot topic.** Het aanpakken van arbeidsmigratie staat hoog op zowel de politieke als maatschappelijke agenda. Grip op arbeidsmigratie lijkt te ontbreken, is het dominante mediaframe.
- > **Daarnaast is er veel aandacht voor het zzp-dossier.** De effecten van de strengere handhaving op schijnzelfstandigheid zijn te zien. In sommige sectoren blijven weerstand of uitdagingen bestaan.
- > **De arbeidsmarktkrapte neemt iets af, maar blijft een structureel probleem.** Het vraagt om de nodige keuzes. Mede door de krapte staat het ondernemersklimaat in Nederland onder druk.
- > **“Bestaanszekerheid” als buzzword domineert niet langer het omgevingsbeeld.** De cijfers rond armoede en koopkracht gaan de goede kant op. Wel wordt bestaande armoede dieper en blijft een grote groep Nederlanders financieel kwetsbaar. Ook de schuldenproblematiek blijft aanwezig.
- > **De grote aandacht voor polarisatie voedt gevoelens van een gepolariseerd Nederland.** Mensen ervaren meer polarisatie, maar meningen liggen *feitelijk* niet verder uiteen dan vroeger. Er vinden veel meer demonstraties plaats, maar deze worden niet radicaler.
- > **Er wordt vooral gesproken over asiel en migratie, minder over inburgering en integratie.** Een brede groep denkt genuanceerder over migratie dan het verhitte publieke debat doet vermoeden. Wel liggen spanningen op het gebied van moslimdiscriminatie dicht onder de oppervlakte.
- > **Bij pensioenen in het eerste half jaar vooral veel aandacht voor het NSC-amendement.** Intussen gaan de eerste fondsen succesvol over op het nieuwe stelsel. Nadat de motie wordt verworpen komt dit onderwerp weinig terug in het omgevingsbeeld, ook niet in aanloop naar de verkiezingen.
- > **Op het kabinetsplan voor bijna gratis kinderopvang reageert de sector vooral met kritiek en zorgen.** Onder het publiek een gemengde reactie. Uitstel van de maatregel leidt tot kritiek over een gebrek aan voorspelbaarheid en stabiliteit in beleid.
- > **De reacties op de Participatiewet in balans zijn overwegend positief.** Intussen trekken gemeenten soms hun eigen plan met lokale initiatieven of keuzes in de uitvoering.

Colofon

Deze Omgevingsanalyse wordt gemaakt door **directie Communicatie**, afdeling Omgevingskennis en Responsiviteit. Deze analyse heeft betrekking op de periode **januari t/m november 2025**.

In de omgevingsanalyse **blikken we terug** (wat speelde op SZW thema's, wat werd er geschreven, hoe bracht SZW het er van af?) en **kijken we vooruit** (wat zijn trends en ontwikkelingen op ons werkgebied?). Om tot de uitkomsten te komen, combineren we verschillende vormen van onderzoek en analyse.

We geven in het eerste hoofdstuk van de rapportage, Stand van het land, een algemeen beeld van actuele issues die SZW raken. Daarnaast behandelen we **zeven beleidsthema's**: Bestaanszekerheid, Arbeidsmarkt, Pensioenen, Samenleving en Integratie, Participatie en Kinderopvang. Het verdiepende katern gaat over weerbaarheid op buurtniveau in crisissituaties.

Auteurs

Rohid Sewcharan: Sr. Onderzoeksadviseur

Hilde Goossens: Sr. Onderzoeksadviseur

Marloes Klop: Sr. Onderzoeksadviseur

Gerjan van de Weg: Sr. Omgevingsanalist

Sanne de Hoogt: Rijkstrainee

Yvonne Bekker: Medewerker publieksinformatie

Youssef Boudaghmas: Woo-contactpersoon

Vormgeving: Meia Wippoo

Vragen of opmerkingen over deze rapportage?

We komen graag met je in contact!

mail ons via: omgevingskennis@minszw.nl

Of kijk op: szwwerkt.nl/omgevingskennis